

Tiedotusoppi henkilökohtaisena ongelmana

Veikko Pietilä tuli tiedotustutkimuksen pariin jo 1960-luvun puolivälissä, aluksi Yleisradion ns. perustutkimusprojektiin. Tässä haastattelussa pohditaan 60-luvun mediasosiologian kautta, marxismin tuloa yliopistomaailmaan 70-luvulla, vaikutustutkimusta, tiedotusopin tiedeluonnetta ja diskurssianalyysia.

Millainen teoreettinen taustasi oli alussa, ketkä koit 60-luvulla innostavammiksi ajattelijoiksi?

Kun ajattelee sitä aikaa, tuo on kyllä hiukan hassu kysymys. Tavallaan silloiseen ajattelutapaan kasvoi sisään ilman että olisi kiinnittänyt huomiota erityisiin tyypeihin. Se mikä ohjasi teoreettista orientoitumista oli tutkimuksen teko. Silloin ei oikeastaan opiskeltu mitään teoriaa siinä mielessä, että olisi kehitelty ja sovellettu joitakin hypoteeseja.

Mutta kun jälkeinpäin ajattelee silloista teoreettista taustaa, niin jonkinlainen funktionalismi siinä oli koko ajan mukana. Lähdettiin siitä, että tiedotusvälineillä on tiettyjä tehtäviä yhteiskunnassa. Mutta tämä ei koskaan ollut kovin eksplikoitua ja selvää. Eli kyse ei ollut niinkään siitä, että joku olisi pyrkinyt empiirisellä tutkimuksella todistamaan joitakin teoreetti-

sia näkemyksiä tai ideoita ja joku taas joitakin muita.

Myöhemmin, kun tein tutkimusta Ylen lakosta (1966) ja sanomalehtilakosta (1967) irtaannuin jo enemmän puhtaasta empiirisestä otteesta. Silloin jouduin miettimään sitä, mitä saamani tulokset oikein kertoivat joukkotiedotuksen luonteesta. Aika hämmästyttävää niissä oli, että hyvin usein ihmiset reagoidessaan vaienneisiin välineisiin eivät korostaneet niinkään sitä, että heiltä puuttui jotakin tietoa. Pikemminkin siinä korostui, että yhteys jonnekin on katkennut. Tämä oli melko poikkeava tulos siihen nähden mitä siihen asti oli ajateltu. Lisensiaatin työni tein juuri siitä, miten ihmiset näihin lakkoihin reagoivat.

Tietokoneiden tulo yliopistolle taisi olla melkoinen muutos. Se kai synnytti jopa jonkinlaisen oman alakulttuurin?

Kyllä kai niinkin voi sanoa. Ensimmäinen varsinainen tietokone tuli 60-luvun puolivälin jälkeen ja antoi jo paljon paremmat mahdollisuudet tilastollisten menetelmien käytölle kuin se reikäkorttien lajittelija, joka yliopistolla oli ollut sitä ennen. Monet innostuivat siihen touhuun aikailla. Aika

usein Tiihosen Pertin ja Kaukon (Pietilä) kanssa iltaisin ajoimme faktorianalyyseja, erotteluanalyyseja tai jotain muuta. Sitten otettiin tietokoneliuskat mukaan lähimpään kapakkaan ja ryhdyttiin tulkitsemaan niitä.

Jotkut innoikkaimmat taisivat viettää yönsäkin tietokoneen vierellä?

Joo. Kone oli melko hidas. Isomman aineiston sisäänajo saattoi kestää useamman tunnin ja sitten käsittely ja tulostus saman verran. Ja kun konetta saattoi käyttää öisinkin, sinne saattoi mennä illalla, panna myllyn pyörimään, ottaa pienet sikeät ja herätä sitten kun tulokset olivat valmiina.

Joskus taisit kertoa, että koneen raksutuksesta saattoi jo hieman ennakoita, millaisia tulokset olivat?

No, ei se nyt ihan noin tainnut olla.

Vaikutustutkimus

Väitöskirjassasi "Lehdistökirjoittelu ja mielipiteenmuodostus" (1972) veit tilastollisten menetelmien käytön hyvin pitkälle?

Se liittyi aikaan, jolloin oli juuri opittu käyttämään tietokoneita ja pystyttiin käsittelemään suuriakin aineistoja eri tilastollisilla menetelmillä. Tärkeintä väitöskirjassani on se, että siinä tapahtuu selvä painopisteen muuttuminen lisensiaatin työhön verrattuna. Lisensiaatin työssä painottui vielä käyttötarkoitustutkimus eli tutkin välineiden merkitystä. Funktionalistinen tausta vielä kummitteli.

Väitöskirjassa siirryin vaikutustutkimuksen alueelle. Rupesin miettimään sitä, mikä on lehdistön mielipidettä muodostava vaikutus. Väitöskirjan tausta on pitkälti kiinni vuoden 1970 eduskuntavaaleissa. Kun vuoden 1966 vaaleissa

tullut vasemmistoenemmistö muuttui jälleen porvarienemmistöksi, julkisuudessa esitettiin hyvin usein, että muutos oli reaktio Revon ohjelmapolitiikalle, jota väitettiin liian vasemmistolaiseksi.

Ajattelin ettei asia ehkä kuitenkaan ollut niin yksinkertainen sillä eiväthän ohjelmat tule ihmisille ohjelmina sinänsä vaan jonkin tulokinnan tai merkityksen välittäminä tai kantamina. Ajattelin että lehdistöllä saattaa olla tärkeä rooli siinä, minkä tulokinnan tai merkityksen ohjelmat saavat. Erilaisilla tietojenkäsittelyhommilla pystyin mielestäni osoittamaan, että lehdistöllä tosiaan oli vaikutusta Yleisradion ohjelmapolitiikkaa koskeneeseen mielipiteenmuodostukseen.

Artikkelissasi Vaikuttaako joukkotiedotus (1973), siirryit empiirisestä analyysistä enemmän teoreettisiin kysymyksiin:

"Käsitykset joukkotiedotuksen vaikutuksista ovat kehittyneet tietyllä tavalla dialektisesti: kaikkivoipaisuuden teesin rinnalle tuli vaikutuksettomuuden antiteesi ja tältä pohjalta on kehittymässä synteesi, jossa joukkotiedotusta ei tarkastella irrallisena ilmiönä vaan osana laajempaa yhteiskunnallista vaikutuskoneistoa. Tällöin vaikutustapahtumaa mikrotasolla tarkasteltaessa sitä ei tule nähdä vain kahden muuttujan - sanoman sisällön ja vastaanottajien käsitysten - välisenä kausaalisuhteena, vaan sitä tulee tarkastella yhtenä muotona tiedonmuodostusprosessia, jolloin on otettava huomioon mm. ne makrotason ilmiöt, joista käsin tutkittavien yksilöiden induktiojärjestelmät ja maailmankuvat ovat määräytyneet."

Miten vaikutustutkimuksen kysymyksenasettelut ovat kehittyneet sitten 70-luvun?

Mitä itseeni tulee, niin ne ohjelmalliset vaatimukset, joita lainasitte, ovat jääneet vain paperille. Itse asiassa näissä kohdissa tulee esiin jo se, että aloin tuolloin ajautua empiirisen tutkimuksen osalta kriisiin, vaikka tämä todellistui itselleni vasta vuosi, pari myöhemmin.

Sikäli kuin kysymyksenne tarkoittaa asiaa yleisemmin, niin empiiriset kysymyksenasettelut eivät liene paljoakaan muuttuneet. Jotain uutta on toki tullut, esimerkiksi vaikutuksen tarkastelu virittävänä vaikutuksena. Mitä uudentyypisissä teoreettisissa lähestymistavoissa empiirisen vaikutustutkimuksen kannalta ehkä muhii, ei ole vielä tullut sen suuremmin esiin.

Marxismi

Marxismilla alkoi olla melkoinen vaikutus suomalaiseen yhteiskuntatieteeseen 70-luvulla. Miten tämä näkyi tiedotusopissa?

70-luvun alussa käytiin paljon keskustelua esimerkiksi porvarillisesta hegemoniasta. Tiedotusopissa sen lanseerasi kai ensimmäisenä Ahmavaara. Nordenstreng taas korosti sitä, että joukkotiedotuksessa varsinaiset vaikuttavat voimat ovat yhteiskunnan taloudellisessa kudoksessa. Se oli melko vulgaarimaterialistista tai vulgaarimarxilaista ajattelua.

Itse en ollut siihen mennessä lukenut sen kummemmin marxilaista kirjallisuutta. Ainoa mitä olin silmäillyt oli Marxilais-leniniläisen filosofian perusteet.

Omana syntyinäni voin kyllä tunnustaa, että vältöskirjani teoreettinen tausta oli pitkälti kiinni juuri tuolloisissa tiedotusopillisissa hegemoniaa ja ideologiaa koskeneissa näkemyksissä. Esimerkiksi aja-

tus, että lehdistökirjoittelu olisi saattanut vaikuttaa ihmisten mieliteisiin Yleisradion ohjelmapolitiikasta, lähti alun perin siitä selkasta, että ohjelmapolitiikan liiallista vasemmistolaisuutta korostanut porvarillinen lehdistö oli levikillisesti hegemonia-asemassa.

Kuten tämä osoittaa, ymmärsin hegemonian naiivisti tuolloin tavanomaiseen tapaan 'mielipideylivalaksi'. Ylipäätään sellaiset marxilaisittain keskeiset käsitteet kuten juuri hegemonia ja ideologia esiintyivät tuolloisessa tiedotusopillisessa keskustelussa hyvin - sanoisinko - reflektioimattomina.

Miten itse aloitit marxismin opiskelun?

Koko jutun tausta on aika monimutkainen. Ensiksikin olin jo ennen 70-luvun puoliväliä alkanut ajautua empiirisen tutkimuksen osalta kriisiin. Siihen minut kumminkin varsinaisesti ajoi yksi vuonna 1975 käsillä ollut projektini, jossa piti kehitellä sellaista empiiristä kuvaus- tai luokitusjärjestelmää, jonka avulla kaikki tiedotusvälineissä oleva aineisto voitaisiin jotenkin jäsentää. Yleisradiossa oli ollut hankkeilla vastaavanlainen projekti lähinnä Ahmavaaran johdolla jonkin vuoden, mutta se ei kuitenkaan sen kummemmin kehittynyt. Homma osoittautui mahdottomaksi.

Itse kai jotenkin kuvittelin, että jos siinä löytyy jokin näkökulma, pulma on sitten ratkennut. Mutta sitä ei todella löytynyt. Silloin alkoi tuntua että olen törmännyt tuolloin mahdollisen empiirisen tutkimuksen rajoihin, joita sen pohjalta ei voi ylittää. Oli pakko ryhtyä hakemaan teoreettisia aseita jostain. Marxismi oli tuohon aikaan ilmassa ja siihen väistämättä joutui ottamaan kantaa.

Perehtyminen marxismiin osoitti sitten aika pian, miten reflektomattomasti ja naiivin spontaanisti otetuille käsitteille - esimerkkeinä hegemonia ja ideologia - koko 70-luvun alkupuolen empiirinen tutkimustyöni oli perustunut. Seurauksena tästä sitten oli aika jyrkän (itsekkriittis)kielteinen asenne sen tyyppistä empiiristä tutkimusta kohtaan, jota olin 60-luvun puolivälistä 70-luvun puoliväliin pääasiassa tehnyt.

Muutos ei tainnut olla helppo?

Luultavasti tällaista muutosta ei olisi tapahtunut, jos entinen tie olisi ollut vielä kuljettavissa. Se oli tavallaan pakkotilanne. Kriisi oli jotenkin ratkaistava. Eikä se näyttänyt ratkeavan muuten kuin että siirryn pohtimaan teoreettisempia kysymyksiä ja enemmän filosofian alueelle. Varsinaisen tutkimuksellisen työni olen sen jälkeen tehnyt tieteentutkimuksen alueella.

Tiedotusoppi ja tieteiden rajat

Monisteessa "On the Scientific Status and Position of Communication Research" (1977) pohdit tiedotustutkimuksen asemaa ja tutkimuskohdetta. Moniste on melko ohjelmallinen. Se taisi olla jonkinlainen välityö ennen yleisempiä tieteenteoreettisia tutkimuksiasi ("Yhteiskuntatieteen tieteenfilosofisia lähtökohtia"; 1979 ja "Selittämisestä yhteiskuntatieteessä"; 1980)?

Monisteen taustana oli opetusministeriön kehoitus v. 1976, että on laadittava tutkimuspoliittisia ohjelmia eri oppiaineissa. Se antoi sysäyksen tähän hiukan perusteellisempaan tiedotusopilliseen pohdiskeluun. Minua itseäni jäi laaditussa

tiedotustutkimuksen tutkimuspoliittisessa ohjelmassa vaivaamaan se, ettei siinä oteta huomioon tiedotusopin laajempaa taustaa tai kehitystä. Alunperin tarkoituksenani oli tehdä tutkimuspoliittinen ohjelma vain hiukan täydennettynä englanniksi. Mutta sitä tehdessäni jouduin ottamaan koko asian hiukan perusteellisempaan käsittelyyn. Programmaattisuus siinä säilyi, koska taustana on tutkimuspoliittinen ohjelma.

"Tiedotustutkimus, teltä ja tienviittoa" (1982) oli kysymyksenasettelultaan laajempi. Miten tunsit päässeesi eteenpäin?

Pois programmaattisuudesta ainakin. Kun pidin luentoja aiheesta jouduin huomaamaan, että englanninkielinen esitys oli liian skemaattinen ja tiedotusoppi paljon rikkaampi kuin mitä tuo moniste antaa ymmärtää. Jouduin ottamaan huomioon sellaisia virtauksia, joihin olin ollut 60-luvulla kosketuksissa ja joihin 70-luvun lopulla suhtauduin melko jyrkän kielteisesti. 70-luvulla saattoi ajatella, että marxismi on ainoa, ja panna muut syrjään 'paskapositivismina'. No, ei nyt ehkä ihan noin jyrkästi...

Tieteenteoreettisilla pohdintoillasi on yhteys myös omaan henkilökohtaiseen tilanteeseesi. Koet ilmeisesti nykyisen tiedejaon myös jonkinlaisena henkilökohtaisena ongelmana?

Olen kyllä jatkuvasti kokenut sen tietynlaiseksi ongelmaksi, sitä ei oikein osaa sijoittaa itseään mihinkään vaikka toimiikin tietyllä laitoksella.

Kuinka paljon kyse on henkilökohtaisesta ja paljonko itse järjestelmään liittyvästä ongelmasta?

Niin, tottakai sen ongelman ottaa aina henkilökohtaisesti, vaikka

se onkin itse järjestelmään sisäänrakennettu ongelma. Minulla menee lonkeroita yhteen jos toiseen suuntaan, vaikka on tietty keskiökin josta ne lähtevät ja johon ne palaavat. Kysymyksen pyöriivät tieteen ymmärtämisen ja tietenteorian ympärillä. Tiedotusopin kohdalla kysymyksen ovat aina jotenkin sidoksissa kysymykseen tiedotusopista tieteenalana. Tämä näyttäisi olevan jäsentävä näkökulma. Sama tieteen luonteen pohtiminen on yleisemmällä tasolla esillä pohtiesani nyttemmin tieteen ja ideologian suhteita.

Se paikka, jossa olen eniten tuntenut olevani kotona yliopistomaailmassa on Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos.

Tiedotusopissa on omat ahdistavat puolensa, voisi kuvitella että esim. sosiologia tai valtiooppi antaisi enemmän liikkumatilaa. Tiedotusopissa on omat ammattikäytäntöön liittyvät asiansa, jotka tunkevat mukaan.

Miten käsityksesi tiedotusopin luonteesta ovat muuttuneet?

70-luvun puolivälissä pohdittiin paljon, onko tiedotusopissa kyse tieteestä vai oppialasta tai jonkinlaisesta muiden varsinaisten tieteiden leikkauspisteestä. Osallistuin tuolloin muutamaaan seminaariin, joissa itsekkin saarnasin tiedotusopin tiedeluonnetta. Sosiaalipoliitikot olivat vastaavaa mieltä sosiaalipoliitikasta ja kirjastotieteilijät kirjastotieteestä. Reviirijattelu nousi tuolloin hieman hassusti esiin. Itse koetin kehittää sellaista ideaa, että tiedotusopissa on kyse erityistieteestä joka on tietyn yleisemmän yhteiskuntatieteen kautta yhteydessä muihin tieteisiin.

Kyse oli niin sanotusta utaremallista?

Aluksi se oli utaremalli, mutta korvasin sen myöhemmin mallilla, joka muistutti lähinnä Brysselin maailmannäyttelyssä esillä ollutta atomimallia. Siinä oli palloja, jotka olivat putkien avulla yhteydessä toisiinsa. Nämä putket kuvasivat mallissa yleistä yhteiskuntatiedettä, joka yhdistää pallot kokonaisuudeksi.

En ole tätä asiaa myöhemmin enää kehitellyt. Tieteiden välisten yhteyksien pohtimisessa on kuitenkin oma eittämätön järkensä, muuten tieteet jäävät helposti levälleen, vaille kosketuskohtia. Toinen kysymys on, mikä historiallisen materialismin rooli tulisi tässä kohdin olla.

Sisällön erittelystä diskurssianalyysiin

Olet viime aikoina kirjoittanut "Tiedotustutkimukseen" mm. diskurssianalyysistä. Miten ajatuksesi tekstien tutkimisesta ovat muuttuneet sitten "Sisällön erittely" -kirjan (1973)?

Keskeisintä on se, että käsitykset tekstistä ovat muuttuneet. Perinteinen sisällönanalyysi rakentui hyvin naiville käsitykselle tekstistä ja pystyi hyvin kapeasti ottamaan huomioon sen mitä tekstissä on. Se tuotti tekstistä oman versionsa joka on ilmaistavissa tilastollisesti, mutta sen näköpiirin ulkopuolelle jää hyvin paljon sellaista, jonka taas diskurssianalyysi ottaa esiin.

Tuo kirja esitteli klassisen sisällön erittelyn menetelmän: pilkotaan teksti osiin, osat luokitellaan ja lasketaan esiintymistiheyksiä tai luokkien välisiä suhteita. Tai sitten teksti pilkotaan asenteita osoittaviksi osiksi ja niiden perusteella arvioidaan, miten tekstissä suhtaudutaan joihinkin tiettyihin kysymyk-

siin. Suurin ongelma tässä on tekstin hajoaminen. Sitä ei pystytä ajattelemaan minään kokonaisuutena. Esimerkiksi se, miten teksti on strategisesti rakennettu, jää kokonaan perinteisen sisällönerittelyn horisontin ulkopuolelle. Mutta juuri tällaiset kysymykset olisivat kiinnostavia.

Kun viime syksynä tutkimme metodologiaseminaarissa pääkirjoituksia huomasimme, että normaalin sisällön erittelyn keinoin niistä ei saa irti sitä, mikä itse asiassa on kaikkein olennaisinta eli sitä miten ne on rakennettu, mikä on se strategia, jolla ne pelaavat.

Itse olen kokenut että kirjallisuustieteen puolella kerronnan teoria tai narratologia tarjoaa tiettyjä välineitä tutkia sitä, miten journalistiset tekstit kertovat. Samalla on mahdollista miettiä, mitä tekstuaalisia subjektiaseimia niissä tuotetaan tai millaisena lukijaa puhutellaan, miten hänen toivotaan identifioivan itsensä.

Muutamit East Anglia -ryhmän tutkimukset ovat tässä suhteessa kiinnostavia. Niissä tutkitaan sitä, miten kielellisellä transformaatiolla tuotetaan tiettyä ideologista efektiä.

Toistaiseksi ne tutkimukset, joissa pohditaan uutista kerrontana, eivät ole olleet kovin mielenkiintoisia. Tämä johtuu ehkä siitä, että niissa narratologia on mukana vielä melko pinnallisena. Jos ajatellaan kirjallisuustiedettä ja siinä tehtyjä erotteluja tekstin sisäisten tekijätasojen välillä ja vastaavasti tekstin sisäisten vastaanottajatasojen välillä, tämä voisi huomattavasti viedä eteenpäin siitä liturgisesta puheesta että journalistiset tekstit ovat kertomuksia.

Eivätkö nämä ongelmat usein liitty taksonomiseen teorianrakentami-

seen, jossa tuotetaan tiettyjä luokitteluja ja luokitteluapparaatteja, joilla tekstejä analysoidaan. Tiettyjen analyysikäsitteiden hallinnalla ei päästä kovin pitkälle ellei pystytä esittämään myös sisällöllisiä ja yhteiskuntateoreettisesti relevantteja kysymyksiä?

Tuskinpa minulla nyt voi olla mitään sitä vastaan, että journalistisille teksteille tulisi esittää (journalistis-)yhteiskuntateoreettisesti relevantteja kysymyksiä. Eikä myöskään sitä vastaan, että analyysitekniikan tulisi seurata kysymyksiä - ei asettaa niitä, kuten takavuosiina joskus tahtoi käydä. Mutta mitkä sitten ovat milloinkin relevantteja kysymyksiä? Yksi tärkeä kysymys tässä on varmasti kysymys journalismin itsensä yhteiskunnallisesta luonteesta. En pidä mahdottomana, etteivätkö edellä esitetyt analyttiset lähtökohdat voisi osaltaan auttaa esimerkiksi tämän selvittämistä.

Tarkemmin? No, journalismi koostuu yhteiskunnallisesti kehittyneistä/kehittyvistä tekstikonventioista, jotka konventioina sitovat sen osat - klassisesti: lähettäjä, sanomat ja vastaanottajat - toisiinsa. Narratologian välineistö tarjoaa yhden mahdollisuuden jäsentää näitä konventioita genreinä ja selvittää niiden rakentumista. Mitenkö? No, se kuuluu perästä jos on kuuluaksen.

Kuusi vuotta sitten kirjoitit "Tiedotustutkimuksessa" (4/82), että "sanoma ei siirry vastaanottajaan vaan tämä tuottaa sen itse". Korostit sitä, että vastaanottaja ei ole kuluttaja vaan tuottaja. Onko tärkeintä siis houkutella katsoja 'semioottiseen sissisotaan'?

Siinä, mitä silloin puhuin semioottisesta sissisodasta ja muusta, painottui ehkä liikaa sellainen tulkinta, jota nyt kutsuisin 'silvolai-

seksi'. Silloin jäi huomaamatta se toinen puoli, että kun tuotat tekstit itsellesi, tuotat sen tietyn konvention piirissä. Jos nyt kirjoitaisiin tuosta asiasta niin painottaisin enemmän tätä jälkimmäistä puolta.

Mielestäni (Ismo) Silvo korostaa liikaa lukijan täydellistä tulkintavapautta. Kun hän lainaa tulkintavälineitään kirjallisuustieteen piiristä, hän ei ehkä näe näiden välineiden yhteiskuntatieteellistä relevanssia. Hän ei näe joukkotiedotuksen yhteiskunnallisuutta, journalistisia tekstejä käytännöllisinä konventioina, jotka pitkälle asettavat puitteita tulkinnalle. Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, että toimittaja pahantahtoisesti tai muuten tuottaisi tietyn lukutavan vaan että journalistinen käytäntö hänen kauttaan uusintaa näitä konventioita. Voisi ajatella niin, että toimittaja on ideologinen subjekti, joka on journalistimin ison Subjektin, eli sen mitä kaikkea journalistiseen kulttuuriin liittyy, po. konventioita toiminnallaan ylläpitävä heijastuma.

Ratkaisuksi on tarjottu etusijalle asettuvan luennan käsitettä. Miten sitä voidaan perustella?

Etusijalle asettuvaa luentaa lähestyisin lähinnä genren käsitteen kautta. Uutinen on tietty genre, se edustaa tiettyä konventionaalista esitystapaa. Juuri konventionaalista lukijan pitää osata se lukea. Lukijalla täytyy olla myös tieto uutiskonventiosta, jotta hän osaa erottaa uutisen uutiseksi. Tätä kautta tulee siis tiettyjä puitteita joissa lukeminen tapahtuu.

Näet konventiot sellaisina, että niillä on tietty valta yksittäisiin ihmisiin, että ne ovat tiettyssä mielessä itsenäistyneet. Tässä on tietty paralleeli siihen, miten teoretisoit marxismia teoriana itseinäistyneistä yhteiskuntasuhteista.

Käsitystäsi itsenäistyneistä yhteiskuntasuhteista voidaan ehkä kritiikoida siitä, että et juurikaan käsittele yhteiskunnallisista valtasuhteista käytävää kamppailua. Ja toisaalta, eikö tämä olisi tärkeä näkökulma tutkittaessa myös joukkotiedotusvälineiden koodeja ja diskursseja?

Kun puhutaan konventioista on aina huomattava konvention konventionaalisuus. Se ei ole mitään luonnonomaisesti olevaa, vaan käytännössä tuotettua ja käytännössä muuttuvaa eikä mitenkään yksilölogista, vaan sisältää itsessään erilaisia murtumakohtia, joista varmasti käydään kamppailua. Mutta toisaalta voidaan kysyä sitä, miten pitkälle nämä kamppailut käydään tietyissä etukäteen asetetuissa muodoissa. Hyvin helposti jää huomaamatta, että kamppailun muodot voivat olla sellaisia, joihin on kasvettu sisään. Siten kamppailu nähdään helposti liian voluntaristisena.

Kansainvälisillä foorumeilla sinut tunnetaan aivan muusta kuin tiedotustutkimuksesta, lähinnä tieteen-teoriasta ja tutkimuksista tieteen ja ideologian suhteista. Uudessa projektissasi aiot tutkia klassista poliittista taloustiedettä ideologia-teoreettisesti. Vieläkö aiot pysyä myös tiedotusopin parissa?

Toki olen ajatellut kirjoittaa edelleen tiedotusopin alueelta jotakin - kehitellä ehkä lähinnä merkkitheoriaan liittyviä kysymyksiä. Meiltä puuttuu sellaista opiskelumateriaalia.

Mutta ehkä tulen aina pysymään jakomielisenä siinä suhteessa että minulla on aina intressejä myös muualle. Pääpaino on ollut tiedotusopin ulkopuolella koko 80-luvun.

Juha Koivisto
Esa Väliverronen